

Gaandeweg

juli, augustus, september 2022

De eenvoud van het breken

aannemersbedrijf
Eikenaar

aannemersbedrijfeikenaar.nl
038 - 460 19 81 - Curieweg 14 - Zwolle

Wil jij iets betekenen voor
stadsgenoten die op zoek zijn naar werk?

Word **JobHulpMaatje** en help Zwollenaren met hun zoektocht.
Als maatje sta je een hulpvrager bij in een belangrijke periode.
Samen krijg je inzicht in wat de hulpvrager wil en kan bereiken
en ga je op zoek naar passend werk.

Meer informatie en aanmelden:
06 - 25 36 03 55
www.voorelkaarzwolle.nl

www.ontmoetingshuismoderndevotie.nl

**Ontmoetingshuis
Moderne Devotie**

Moderne Devotie blijft actueel.
Thomas à Kempis coacht jou naar
een eigenzinnig levenskunst.

Oosterkerk
Zalencentrum Bagijnehof
Koewegje 2, 8021 AG Zwolle

Ruimte nodig voor een cursus, vergadering,
bijeenkomst, concert of huwelijk?

Stuur een mailbericht naar:
bagijnehof@oosterkerk.nl

Wil jij iets betekenen voor
stadsgenoten met schulden?

Word **SchuldHulpMaatje** en help Zwollenaren met geldproblemen.
Als maatje sta je een hulpvrager bij in een belangrijke periode.
Samen krijg je inzicht in de financiën en zoek je naar een oplossing.

Meer informatie en aanmelden:
06 - 15 12 74 86
www.voorelkaarzwolle.nl

**Te huur
ZAALRUIMTE**

Voor vergaderingen en cursussen
met gebruik van kantine
en voldoende parkeergelegenheid

Inlichtingen:
Wijkcentrum Jeruzalemkerk
Wendesheimstraat 1
Tel. 038 - 4212443
06 - 19440859

Westerhof
BOEKEN

**Dé boekhandel
van Zwolle**

Zwolle - Centrum
Diezerstraat 118
038-4216171
contact@boekhandelwesterhof.nl

Zwolle - Stadshagen
Wade 106
038-4222440
wade@boekhandelwesterhof.nl

“Bij brood en wijn hoor ik zijn stem”

Op de voorpagina
foto: Tineke Vlaming

Themapagina's

Meditatie (Marijn Rohaan)
pagina 4

Bijbelverhaal (Grant Crowe,
Anglicaanse kerk)
pagina 5

Vieren van het Heilig Avondmaal
pagina 6

Samen eten in de Sionskerk
pagina 9

Kookdominee Han Wilmink
(Heleen Grimmus)
pagina 10

Column (Ale Pietersma)
pagina 11

Van de diaconaal consulent (Wim van Ree)
pagina 12

Aandacht voor

Wijkberichten
pagina 13

Joodse Feestweek
pagina 13

Vredesweek
pagina 15

Restauratie ScŽitger-orgel
Bij de foto's
Pagina 16

Kerklied in beeld
pagina 17

Beleid en Bestuur

Kerkbalans 2022
Pagina 18

Kerkdiensten

Bij de kerkdiensten
Pagina 19

Kerkdiensten voor de komende maanden
pagina 20

Als een voorbeschouwing op het nieuwe landelijke jaarthema ‘Aan tafel!’ klinkt in deze Gaandeweg het thema ‘de eenvoud van het breken’, geïnspireerd op lied 392. Naar aanleiding van het derde couplet mediteert Marijn Rohaan over een rijke tafelervaring.

Grant Crowe, voorganger van de Anglican Church Zwolle, schreef het Bijbelverhaal op basis van Handelingen 2, 42-47. In een van de artikelen in dit nummer leest u over verschillende aspecten van het Avondmaal in de Stinskerk, Jeruzalemkerk, Evangelisch-Lutherse Gemeente en de Oosterkerk. Vier predikanten vertellen hierover.

In veel gemeentes speelt samen eten een belangrijke rol. In dit nummer komen een aantal mensen uit de Sionskerk hierover aan het woord. Han Wilmink, predikant te Wezep, vertelt ook over eten. Van 2003 tot 2009 was hij predikant in de Adventskerk. In die tijd werd zijn hobby koken een passie, zodanig dat hij landelijk bekend werd als de ‘kookdominee’.

Wim van Ree herinnert ons aan het hiervoor al genoemde aanstaande jaarthema: ‘Aan tafel!’.

‘Ja, ja,’ zo vraagt hij zich af: ‘... geldt dat voor iedereen?’

In de serie Kerklied in Beeld komt dit keer iemand uit de Open Kring aan het woord. De Kerkrentmeesters van de PGZ informeren over de uitslag van de Actie Kerkbalans. En verder leest u wat er zoal speelt in de wijken, ‘Zwolle lijkt wel het Koninkrijk’, zoals prof. dr. Mechteld Jansen de PGZ-predikanten op hun bezinningsdag prikkelend voorhield (zie verslag elders in dit nummer).

‘Aan tafel!’ verbindt. ‘Verbinding’ wordt dan ook het thema van het herfstnummer, zaterdag 6 augustus is de deadline. Het Kerstnummer krijgt als thema: ‘Kindeke teer’. Suggesties voor artikelen zijn welkom op het redactieadres.

Cor Baljeu, hoofdredacteur

Colofon

Gaandeweg is het magazine voor alle leden van de Protestantse Gemeente Zwolle, de Evangelisch-Lutherse Gemeente Zwolle, de Protestantse Gemeente ‘De Hoofdhof’ te Berkum en voor abonnees en relaties. Wilt u het magazine niet ontvangen? Als lid van PGB de Hoofdhof of ELGZ kunt u zich afmelden bij uw eigen ledenadministratie. PGZ-leden kunnen zich afmelden via het Kerkelijk Bureau van de PGZ of via administratie@pknzwolle.nl.

Vijftiende jaargang nr. 3: juli, augustus, september 2022

Verschijnt in 2022 vijf keer. Oplage: 5500

Redactie:

Ds. Cor Baljeu (hoofdredacteur), Karin Vrieling (eindredacteur), Saskia Dankers, Rob van Harten en Jan Nauta

Advertentiebeheer:

Kerkelijk Bureau tel. 038-4217596

Vormgeving en grafische productie:

Dit magazine is milieuvriendelijk geproduceerd door Upmeyer Grafimedia Zwolle.

Basisontwerp: Upmeyer Grafimedia, opmaak: Sigrid Spier

Aanleveren kopij en foto's:

De volgende Gaandeweg verschijnt in de tweede week van september 2022 en loopt tot en met zaterdag 12 november 2022. Artikelen dienen uiterlijk zaterdag 6 augustus 2022 te zijn aangeleverd bij de redactie via: kerkbladgaandeweg@gmail.com of schriftelijk bij het Kerkelijk Bureau. Wilt u een artikel schrijven, neem dan altijd eerst contact op met de redactie. Wijkberichten kunnen tot en met 13 augustus via e-mail aangeleverd worden.

Er is in Gaandeweg ruimte voor berichten uit de wijkgemeenten en aankondigingen van andere kerkelijk gerelateerde activiteiten. De redactie beoordeelt of deze van belang zijn voor zoveel mogelijk lezers.

Gods overvloed

‘Wie kent de eenvoud van het breken’ is een lied met tekst van Jaap Zijlstra uit het Nieuwe Liedboek (2013). Het heeft als derde couplet:

*Er staat tot ons geluk geschreven
dat God zeer overvloedig is,
wij zijn geschapen om te geven,
zo tonen wij zijn beeltenis.*

De woorden over Gods overvloed nemen me mee terug naar de kapel in het Landelijk Dienstencentrum van de PKN in Utrecht met haar mooie glas-in-loodramen. Ik was er voor nascholing, samen met een groep van 25 jonge predikanten. We begonnen de dag met een opening over Genesis 18. Die uitleg is sindsdien met mij meegegaan ... en ik deel hem weer met u en met jou.

Abraham, bij de eiken van Mamre, krijgt bezoek van drie gasten. En in die drie gasten bezoekt de Ene hemzelf. Het is alsof Abraham dat van meet af aan doorheeft, want wat hij de mannen betoont, is méér dan enkel een staaltje oosterse gastvrijheid. Hij vraagt Sara om drie schepel fijn meel te halen, en daarvan deeg te maken en te bakken. Het verrassende zit hem in die drie schepel. Zijn dat drie scheppen? Nee zeker niet. Eén schepel is een serieus omvangrijke inhoudsmaat: één schepel is

maar liefst 13 tot 15 liter. En drie laat hij Sara ervan nemen. Hoeveel eten kun je wel niet maken van ongeveer 40 liter meel? Dat is genoeg voor een zéér omvangrijke stapel broden of pannenkoeken.

En dat is nog niet genoeg. Daarbij laat Abraham boter en melk halen en een gebraden kalf. Een vorstelijk en vet maal zet hij zijn onverwachte gasten voor. Dít is de generositeit waarmee Abraham de Ene ontvangt en hem eer betoont. En deze generositeit verwijst naar de eindeloze overvloedigheid van God, die Hij ons schenkt.

Gods goedheid en (ver)geven is zo overvloedig, het gaat alle proporties te buiten. Het is genoeg om van te leven en dan nog blijft er over. Geraakt door Gods overvloedige geven aan ons, mogen wij ook weer uitdelen en doorgeven aan een ander. Want als wij zóveel krijgen, dan kunnen we toch niet anders? En het mooie is, dat elke keer als wij geven, wij Gods beeltenis tonen. Zelf mens worden, zoals we zijn bedoeld.

*wij zijn geschapen om te geven,
zo tonen wij zijn beeltenis*

Dit beeld geef ik jullie graag mee. De zomer in, de camping op, het nieuwe seizoen in. En misschien kunnen we er nog iets mee voor het nieuwe jaarthema van het komende seizoen: Aan tafel!

Ds. Marijn Rohaan, voorganger Protestantse gemeente ‘De Hoofdhof’ te Berkum

In deze rubriek geeft de redactie het woord aan iemand van 'buiten de aan dit blad verbonden kerken'. Dit keer is dat Reverend Grant Crowe, hij is voorganger in de Anglicaanse Kerk Zwolle. Al meer dan 60 jaar zijn er in Zwolle Engelstalige vieringen in de Lutherse kerk aan de Koestraat. Informatie is te vinden op <https://anglicanchurchzwolle.nl>.

Bauke Baljeu zorgde voor de vertaling van de Engelse tekst van Grant Crowe.

“Zij wijdden zich aan het breken van het brood”

Handelingen 2, 42-47

In Handelingen 2 komt de boodschap van Pinksteren tot wasdom in Lucas' schrijven. In zijn evangelie liet hij zien hoe de Geest doorwerkt in het leven van Christus; in Handelingen juist hoe de Geest aanwezig is in zijn kerk. Lucas verhaalt hier over de getuigenis die voortkomt uit de vervulling met de Geest en het leven van de kerk als zodanig. Onderdeel van dit kerkleven was “Zij wijdden zich (...) aan het breken van het brood.” Dit is waarschijnlijk een van de eerste vieringen van het Heilig Avondmaal. Ik wil het Avondmaal verder uitdiepen aan de hand van de verscheidenheid aan interpretaties over het lichaam van Christus.

‘Het laatste Avondmaal’ is bekend bij veel kerken, daar het Heilig Avondmaal een directe verwijzing is naar die laatste maaltijd die Christus had met zijn discipelen voordat Hij werd gekruisigd. Het is een herinnering. We herdenken wát er met Jezus gebeurde. En we herdenken waaróm dit gebeurde.

Onze herdenking brengt ons tot dankbetuiging. Anglicaanse kerken refereren aan het Heilig Avondmaal als de ‘Eucharist’ – een woord dat dankbetuiging betekent. Het sterven van Christus stemt ons tot dankbaarheid – hij legde zijn leven neer voor ons, de kruisdood verkondigt een God van liefde, onze zonden zijn vergeven, de dood delft het onderspit, wij en onze wereld blijken van ultieme waarde voor God.

‘Heilige Communie’ is een andere term die de anglicaanse kerken gebruiken. Communie wil zeggen ‘gemeenschap’. Het brood breken is een ritueel dat we gemeenschappelijk ondergaan. Ik kan mij een medepredikant herinneren die mij toevertrouwde dat hij op het seminarie mensen tegenkwam die hij niet mocht, anderen met wie hij het theologisch oneens was en weer anderen die gewoon ‘anders’ waren dan hij. Toch was daar eens per week het gezamenlijk gevierde Heilig Avondmaal. Al deze mensen kwamen

naar voren en ontvingen het brood. Deze predikant beseft toen dat zij hierdoor meer gemeenschappelijk hadden dan al het vele andere dat hen verdeelde. Het vormde hen tot een gemeenschap.

In de rooms-katholieke traditie is de naam voor het Avondmaal: de Mis. Dit woord wil zeggen ‘zenden’. Tegen het eind van een anglicaanse dienst zegt de voorganger: “Gaat heen in vrede in dienstbaarheid tot de Heer”, de gemeente beaamt door te zeggen “In naam van Christus”.

We herdenken dus, we betuigen onze dank en dan gaan we heen, gevuld en verdiept door wat we hebben mogen ontvangen. Jezus zei: “Ik heb (u) uitverkoren en aangesteld om heen te gaan en blijvend vrucht te dragen.” Het Heilig Avondmaal is dus meer dan een persoonlijke zegen, het gaat over liefde en dienstbaarheid van de Heer en anderen in tijden die voor ons liggen.

“Dus altijd wanneer u dit brood eet en uit deze beker drinkt, verkondigt u de dood van de Heer, totdat Hij komt” (1 Kor. 11:26). Die woorden keren steeds weer terug. Vanuit de geschiedenis gezien belichamen alle variërende kerkelijke tradities dit. Paulus legde het Heilig Avondmaal uit als een eschatologische visie¹. Het breken van het brood maakt dat wij vooruitkijken naar de horizon en doet ons ‘Maranatha’ bidden. Elk Heilig Avondmaal herinnert ons daarom aan zijn belofte wederkomst en nodigt ons uit een dieper verlangen te hebben naar de vervulling van die belofte, het nodigt uit tot een dieper verlangen naar zijn terugkeer.

Herdenking. Dankzegging. Communie. Mis. Terugkeer.

¹ Eschatologie: leer van de ‘laatste dingen’, het Laatste Oordeel, van het lot van de mensen na de dood.

Lutherse avondmaalsviering in Assen, bij mw. Kiffers thuis; in coronatijd: met schaaltes en kleine kelkjes.

foto: Margo Jonker

Beleving van het Avondmaal en de praktische kant

Vieren van het Heilig Avondmaal, het houden van de Maaltijd van de Heer, een dienst van Schrift en Tafel. Met deze termen wordt ongeveer hetzelfde bedoeld en gevierd, maar de precieze invulling ervan verschilt. De redactie vroeg aan predikanten van vier verschillende gemeenten, die aan dit blad verbonden zijn, om hierover te vertellen.

Lopen of zitten

Ds. Gerlof van Rheenen: “Met volgend seizoen het jaar-thema ‘Aan tafel!’ is het een mooi moment om stil te staan bij de viering van het Heilig Avondmaal. In de kerkenraad van de **Stinskerk** is de viering al geruime tijd punt van aandacht en gesprek. In coronatijd moest de vorm van vieren meermalen aangepast worden aan wat volgens de richtlijnen mogelijk was. De kerk-gangers waren gewend aan een afwisseling van zittend en lopend Avondmaal. Echter schouder aan schouder aan tafel zitten was door de afstandsregels niet langer mogelijk en tegen het drinken uit dezelfde beker kijken we nu anders aan.

Er werden losse bekertjes aangeschaft om individueel te kunnen vieren. Brood en wijn werden voor iedere kerk-ganger in de kerkzaal op tafels bij de stoelen klaargezet. Toen er versoepelingen kwamen, werd brood en wijn door diakenen aangereikt terwijl de kerk-gangers in de zaal bleven zitten op hun plaats. De bekertjes werden op speciaal aangeschafte houders aangeboden. Inmiddels is er weer een dienst geweest waarbij in iets aangepaste vorm aan tafel kon worden gevierd.”

“In de **Jeruzalemerkerk**,” zo vertelt ds. Gert-Jan Codée, “zitten de mensen aan tafel, daarmee wordt zichtbaar dat het om een maaltijd gaat. De predikant geeft normaal gesproken de schotel met stukjes brood door,

maar vanwege corona gaan nu de diakenen met de schaal met brood rond. De predikant reikt de bekers aan, die vervolgens rondgaan. Ook dat gaat nu anders: momenteel worden er kleine bekertjes rondgedeeld door de diakenen. Er wordt gebruikgemaakt van zilveren schalen en bekers. Ook is er een zilveren schenkan voor de wijn. Er staan ook zilveren schalen aan de uiteinden van de tafel voor de avondmaalscollecte.”

Ds. Iemke Epema: “In de **Oosterkerk** vieren wij het Avondmaal lopend. Een kring vormen vinden we het mooiste, maar daar ontbreekt de ruimte voor. Bij de gezamenlijke viering met de Adventskerk op Witte Donderdag vormen we wel een kring door de kerk heen, dan zijn er minder mensen dan op de zondagochtend. Kinderen helpen bij het binnenbrengen van schalen en bekers en het vasthouden van de schalen. We gebruiken zilveren schalen en kannen. De predikant en de ouderling reiken het brood aan. De diakenen houden de wijn en de druivensap voor. Er worden ook ‘hulpdiakenen’ ingezet.”

Ds. Margo Jonker (**Evangelisch-Lutherse gemeente**): “Het Avondmaal wordt gevierd in een kring: iedereen om de tafel. De predikanten en diakenen, geholpen door gemeenteleden, delen brood en wijn. Het is soms ook gewoon praktisch kijken wie aanwezig is om te helpen. In de Lutherse Kerk is heel mooi en oud avondmaalsgerief. Een mooi oud en gedeukt schaalte waar het brood in ligt. En een onhandige grote kelk, maar heel waardig, voor wijn en druivensap.”

Hosties, brood en matses

Ds. Iemke Epema (**Oosterkerk**): “We hebben in het verleden gebruik gemaakt van brood en matses, maar hebben onlangs gekozen voor hosties, omdat die gemakkelijk in de wijn te dopen zijn en geen kruimels daarin

achterlaten. We bieden altijd ook glutenvrij brood, matses of hosties aan en daar maken verschillende mensen gebruik van. Naast wijn is er druivensap. Kinderen ontvangen ook brood en druivensap.”

Ds. Gert-Jan Codée (**Jeruzalemkerk**): “We gebruiken wit brood dat in stukjes gebroken wordt. Desgewenst wordt er glutenvrij brood uitgedeeld. Er wordt avondmaalswijn uitgereikt en er is ook alcoholvrije wijn beschikbaar voor degene die dat wil.”

Ds. Margo Jonker (**Lutherse gemeente**): “Bij het Avondmaal maken we gebruik van hosties, ook glutenvrije, en van wijn en druivensap. In de heel oude kelken van de kerk wordt het geheel geschonken. En sinds corona dopen we de hostie in de wijn of de druivensap.”

In de **Stinskerk** zijn er stukjes brood en avondmaalswijn; voor wie geen wijn kan of wil drinken, is er druivensap.

Vorbereiding

Ds. Gert-Jan Codée (**Jeruzalemkerk**): “Op de zondag voorafgaand aan het Avondmaal wordt een deel van het avondmaalsformulier gelezen. Tijdens de avondmaalsdienst wordt de rest van dit formulier gelezen. Ook is er een voorbereidingsuur op de zaterdagavond voorafgaand aan de viering van het Heilig Avondmaal. Gemeenteleden bereiden zich ook zelf thuis voor in de week van voorbereiding door na te denken over hun eigen levenswandel, over wie Jezus Christus daarin is en wat dat betekent voor het leven nu en in de komende tijd.”

Wie doet mee?

Het Avondmaal in de Jeruzalemkerk is voor “belijdende leden van onze gemeente, maar ook van andere kerken.” In de **Stinskerk** kunnen belijdende leden en volwassen doopleden deelnemen. Dit geldt ook voor leden van andere gemeenten, de tekst die hierbij wordt uitgesproken is: “Gasten in ons midden, die Christus belijden als Heer en Verlosser, zijn ook van harte welkom.” Ds. Iemke Epema schrijft over het Avondmaal in de **Oosterkerk**: “Wij hebben open Avondmaal, iedereen die zich geroepen voelt mag meedoen.”

Ds. Margo Jonker (**Evangelisch-Lutherse gemeente**): De nodiging is ruim: *‘Ieder is welkom om te delen en te ontvangen, of je voor het eerst hier bent, of dat je hier vertrouwd bent, kleingelovig, diep gelovig, vol vertrouwen of vertwijfeld, gedoopt of ongedoopt: welkom in de kring, hier en nu, om de tafel, in het licht. Het is de eeuwige God die je nodigt – het is Christus zelf die de gastheer is.’* Kinderen zijn welkom aan het Avondmaal.

Woorden of stilte

Ds. Iemke Epema (**Oosterkerk**): “Bij het uitreiken van het brood zeggen we ‘Brood uit de hemel’ of ‘Brood van het leven’ en bij het aanbieden van de beker ‘Wijn van het Koninkrijk.’ Tijdens het delen van brood en wijn klinkt er muziek van het orgel of de vleugel of andere instrumenten.”

Bij het uitreiken in de **Jeruzalemkerk** worden geen woorden gesproken. “Dat gebeurt in stilte of onder orgelspel, dat varieert.” In de **Stinskerk** is er afwisselend stilte en

meditatief orgelspel tijdens viering.

Ds. Margo Jonker (**Lutherse gemeente**): “Bij het aanreiken worden verschillende dingen gezegd: ‘Lichaam van Christus, brood uit de hemel, brood des levens – voor jou!’ En ‘Bloed van Christus, wijn van het koninkrijk – voor jou!’ Dat ‘voor jou’ is belangrijk, omdat het Avondmaal er is voor jou persoonlijk en voor jou op dat moment, en voor jou in het bijzonder. En daarmee ontvang je de diepste bedoeling van het bestaan in Christus’ naam: de vergeving, de genade, de liefde van God, zo zegt mijn collega Chica van Dam.

En als antwoord op het ontvangen, in geopende handen en geopend hart, zeg je ‘Amen’.

Tijdens de maaltijd wordt gemusiceerd, ‘musica sub communione’ ofwel ‘tafelmuziek’. De cantor/organist heeft daarin een grote en bepalende rol. Af en toe komt het voor dat de cantor/organist tijdens de avondmaalsviering de piano bespeelt die vlak naast de tafel staat, en daardoor, al spelend, opgenomen is in de kring van mensen om de tafel. De cantorij zingt vaak liederen, alles passend in de tijd van het jaar. En soms is het stil, wat het moment van delen en ontvangen intensiteit geeft. En dat geeft de musici de mogelijkheid om zich ook in de kring te voegen.”

Moment in de dienst

Ds. Iemke Epema (**Oosterkerk**): “Het Avondmaal vindt altijd aan het slot van de viering plaats, het loopt uit op een slotlied, dat vaak het karakter heeft van een dankgebed. Belangrijke momenten zijn het uitwisselen van de vredesgroet en het samen bidden van het Onze Vader. Die kunnen niet gemist worden. We hechten aan eenvoudige, niet te lange en krachtige tafelgebeden. Het is mooi om het tafelgebed – deels – te zingen. Er is een rustige, ontspannen sfeer.”

Ds. Margo Jonker (**Lutherse gemeente**): “De viering van het Avondmaal vormt een geheel met de rest van de viering. Het is een doorgaand geheel, waarin veel gezongen wordt: alle gemeenteleden hebben zo een taak in het geheel en dragen de liturgie. De liturgie is klassiek, en is creatief ingelegd in het karakter van de zondag die gevierd wordt. Het is altijd hetzelfde: want je bent welkom. En het is altijd anders: want het leven en het geloof staan in de tijd van het menselijk bestaan. De kringviering wordt afgesloten met een verwijzing naar de lezing of een lied uit de viering. En er wordt een zegen bij gesproken. De kring wordt dan weer opgebroken om onszelf daarna te geven en te delen op de weg van Gods koninkrijk.”

Een intens moment

Ds. Gerlof van Rheenen (**Stinskerk**): “De viering is hét moment dat de identiteit van het samen gemeente-zijn van de gekruisigde en opgestane Heer zichtbaar en tastbaar wordt. Ik heb de indruk dat veel kerkgangers van de Stinskerkgemeente met dat besef Avondmaal vieren. De viering is een intens moment. De betekenis ervan omvat heel het leven. Het leven met al zijn struikelmomenten en het leven met al haar hunkeringen naar heelheid. Om samen te kunnen doen wat Jezus zijn leerlingen opdroeg –

De eenvoud van het breken

het brood breken en de wijn ronddelen – geeft een sterke verbondenheid met elkaar en met de Heer. Dat geeft blijdschap en hoop. In alle eerbied en ontzag.”

Wanneer?

Ds. Margo Jonker: “Avondmaalvieren is een feest in de **Lutherse kerk**. Twaalf keer per jaar of vaker wordt het avondmaal gevierd en altijd op de grote feesten. ‘Want avondmaal is’, zo schrijft mijn collega Chica van Dam, ‘de beleving van de aanwezigheid van Christus midden onder ons. De zogenaamde *presentia realis*. Hij is bij, met en onder brood en wijn aanwezig’. En dat mag ruim gevierd worden, juist ook op de grote feesten Kerst, Pasen en Pinksteren. En het wordt ter bemoediging gevierd tijdens gedachtenis der namen op Eeuwigheidszondag. En daarnaast wordt Avondmaal gevierd op Witte Donderdag en op andere zondagen, die door het Avondmaal altijd ook weer bijzonder worden.”

In de **Oosterkerk** wordt zes maal per jaar het Avondmaal gevierd, waarvan een keer op Witte Donderdag. Ds. Iemke Epema: “Dan gedenken we de laatste maaltijd van Jezus en zijn vrienden. Op Goede Vrijdag vieren we geen Avondmaal. In de Paaswake wordt er wel verwezen naar het Avondmaal, evenals naar de doop, maar vieren we het niet. Op hoogtijdagen als Kerst en Pasen vieren we geen Avondmaal. De reden is dat deze vieringen vaak al gevuld zijn en dat mensen die alleen met hoogtijdagen naar de kerk komen, vaak weinig binding hebben met dit sacrament. Vaak vieren we Avondmaal in de Adventstijd op de roze zondag Gaudete, Verheugt u, omdat we dit een feestelijk en betekenisvol moment vinden.”

In de **Jeruzalemkerk** vindt het Heilig Avondmaal vier keer per jaar plaats, om de drie maanden. “Het gebeurt in de lijdenstijd en in de adventstijd en in juni, waarbij er ’s middags ook een avondmaalsdienst is met de dove broeders en zusters uit de omgeving. In oktober is er ook een avondmaalsdienst. Er zijn ook vieringen in verzorgings-/verpleeghuizen waar we als gemeente aan meewerken, zoals in de Esdoorn.”

In de **Stinskerk** wordt vijf keer per jaar Avondmaal gevierd, in ieder geval op Goede Vrijdag, op die avond meestal zittend aan tafels. De andere momenten zijn eind januari of begin februari, juni, eind augustus of begin september en november.

Avondmaal thuis

Ds. Margo Jonker (**Lutherse gemeente**): “Met regelmaat wordt Avondmaal gevierd bij mensen thuis. De kerk heeft een ‘portable avondmaalset’, met kleine kelkjes, schaalpjes en kaarsenstandaard en kruis (zie foto op pagina 6). De diaken neemt dat mee, samen zetten we het geheel uit in de huiskamer, ziekenhuiskamer of hospicekamer. In die alle-daagsheid van het bestaan vieren we de liturgie met woord en sacrament. Het zijn wonderschone bijeenkomsten. Twee keer per jaar wordt er Avondmaal gevierd in een seniorenbijeenkomst in de kerk. Het is een viering in de morgen of de middag, door de week. Daaromheen is in het gemeentecentrum dan gezelligheid, een inhoudelijk onderwerp en ook gewoon soep met brood.”

Na corona

Ds. Gert-Jan Codée (**Jeruzalemkerk**): “We hebben gezien in corona-tijd wat wezenlijk is voor het Heilig Avondmaal. Dan gaat het om de gemeenschap, we vieren het niet alleen, maar in gemeenschap met Christus en Zijn gemeente. De tafel is belangrijk om daarmee het element van de maaltijd te benadrukken, maar ook zonder tafel, in de kerkbank, was het een goede avondmaalsviering. De rust en de eerbied zijn ook belangrijke elementen.”

Ds. Margo Jonker (**Lutherse gemeente**): “In coronatijd hebben we het anders gevierd, lopend, en met kleine schaalpjes en kleine kelkjes. Dat was goed. Maar juist bij het Avondmaal ga je vaak houden van een manier van doen die hoort bij en ingebed is in de gemeenschap. In de Lutherse Kerk is dat in kleine kring om de tafel, en na de tafelviering elkaar bij de hand nemen om een zegen te ontvangen. En daar keren we zo langzamerhand weer naar terug, nu dat weer kan.”

Ds. Gerlof van Rheenen (**Stinskerk**): “Nu door corona verschillende vormen van vieren zijn ‘uitgeprobeerd’ is het gesprek opgestart welke vorm voor de toekomst bij de Stinskerkgemeente past. Op de achtergrond speelt daarbij dat er een proces van opbouw van samenwerking met de gemeente rond de Open Kring gaande is. Beide gemeenten kennen verschillen in gewoonten van de viering van het Avondmaal. Is dit het moment om die verschillen bespreekbaar te maken en te zoeken naar overbrugging? Of is er een vorm van samenwerken denkbaar waarbij die verschillen er gewoon mogen zijn? Het zijn vraagstukken waar nog diepgaand over doorgesproken zal gaan worden.”

*De Gemeentegroeigroep bij Jan en Corry van der Velde
foto: Ineke Dieleman*

Samen eten in de Sionskerk

In veel kerkelijke gemeentes wordt regelmatig samen gegeten. In het kader van het thema van deze editie van Gaandeweg – de eenvoud van het breken – vroeg de redactie aan verschillende mensen uit de Sionskerk om hierover iets te schrijven.

Ds. Hélène Evers vertelt: “Samen eten is gezellig, het verbindt mensen en al etende deel je makkelijk iets van je leven en van jezelf. In de Bijbel valt op dat mensen vaak samen eten. Bij Abraham zien we dat de drie engelen eten met Abraham en dat zo de HERE God zelf te gast was en at. Jezus is vaak te gast bij een maaltijd, eet vaak mee en dat wordt Hem zelfs verweten door de Farizeeërs: Hij eet met zondaren. Maar Jezus wil dit juist graag, omdat Hij is gekomen om mensen te redden.

Een van onze sacramenten is zelfs een maaltijd: het Heilig Avondmaal. De gemeente is een soort gezin, het huisgezin van de Heer. Saamhorigheid, gemeenschap en ons leven delen hoort hierbij. Tijd samen doorbrengen. Niet alleen kijken wat er in een gemeente voor jou te halen is, maar ook kijken wat jij kunt brengen in de gemeente. Jouw aanwezigheid, jouw persoon, je geloof, je karakter helpt anderen.”

Ontmoetingspunt én rustpunt

In de Sionskerk is er veel gelegenheid tot samen eten. Ds. Hélène Evers: “Op Bid- en Dankdag eet de gemeente samen voorafgaande aan de kerkdienst. Het seizoen beginnen we met een barbecue in het startweekend. Bij kringen en praatgroepen wordt soms met een maaltijd begonnen. Er is op vrijdagavonden een eetgroep voor mensen die thuis alleen eten. Met de foodtruck en gesprekswagen van Knabbelen & Babbelen gaan we de wijk in om samen pannenkoeken te eten. Veel mensen weten ons te vinden voor een hapje en een kopje koffie en zo worden makkelijk gesprekjes aangeknoopt. Wat opvalt is dat die middagen een ontmoetingspunt en tegelijk een rustpunt vormen in de wijk. Gezelligheid, aandacht, een vriendelijk woord. Wel-dadig te midden van alle eenzaamheid. Hoe eenvoudig kan het zijn. Zo getuige zijn van Jezus, soms ook in woorden.”

Eetgroep voor alleengaanden

Elke laatste vrijdag van de maand is er in de Sionskerk een eetgroep, voor alleengaanden/alleenstaanden, een van de deelnemers schrijft: “Eén keer in de maand, op vrijdag-

avond, wordt er gekookt voor ons. Enthousiastelingen zijn het die in de pannen roeren. Hoofddoel is het ontmoeten van elkaar en het eens niet alleen aan tafel zitten. Dat het eten lekker is, is een prettige bijkomstigheid. We zijn meestal met zo’n 20 mensen, waarbij gezegd moet worden dat de vrouwen in de meerderheid zijn. We hopen dat deze eetgroep nog lang in stand blijft!”

Gemeentegroeigroep

Corry van der Velde vertelt over de Gemeentegroeigroep die elke maand aan tafel gaat bij haar en haar man thuis: “Deze groep is ongeveer 5 jaar geleden begonnen na de Alphacursus eerder in dat seizoen. Bij de Alphacursus is er een vast concept: we beginnen met een maaltijd, vervolgens een kopje koffie, een inleiding met daarna het gesprek en een afsluitend gebed. Hoe mooi kun je dat ook doen in je eigen huis?!

Elk jaar behandelen we een jaarthema, meestal aan de hand van een boekje van het Evangelisch Werkverband. Dit jaar is dat ‘Aan tafel’, met Bijbelstudies over gesprekken met Jezus. Onze groep telt negen personen in de leeftijd van 38 tot 87 jaar.

We starten om 18.00 uur, houden de indeling van de Alphacursus aan en sluiten de avond om 21.00 uur af. Tijdens de coronaperiode hebben we elkaar soms even moeten missen en we waren heel blij om elkaar weer zien! Ik stuur een paar dagen voor de afspraak een berichtje met daarin de vraag wie mee komt eten en meestal is iedereen van de partij. Zo langzamerhand zijn ze allemaal bekend in mijn keuken en iedereen helpt mee: bedienen, afruimen, kopje koffie ... Onlangs kregen we dit appje: ‘Dank voor de gezellige en weer fijne avond, waarbij we elkaar hebben ontmoet, samen heerlijk hebben gegeten en we Gods Woord weer konden beleven.’

Het leven delen

Tot slot geeft Corry aan: “Tijdens het eten kun je over alles in gesprek raken. Op een doordeweekse dag is het heerlijk om aan te schuiven aan tafel en tijdens de maaltijd de dag door te nemen. In het weekend spreek je soms af met vrienden, waarbij je de tijd neemt om lekker te tafelen en elkaar van hart tot hart te ontmoeten. Aan tafel deel je niet alleen het eten, maar ook het leven.”

foto: Hans van Eerbeek

Kookdominee Han Wilmink: 'De beste gesprekken heb je tijdens het koken'

Moslims kennen het Suikerfeest, de joden hebben hun spijswetten en de rooms-katholieken kennen recepten die gekoppeld zijn aan het kerkelijk jaar: in veel religies gaan eten en geloven hand in hand. Binnen de PKN blijft die combinatie een beetje achter, en dat is jammer, vindt ds. Han Wilmink. Als kookdominee laat hij in zijn gemeente in Wezep zien hoe het anders kan. Heleen Grimmius sprak met hem.

'Kijk, hier is ons kookeiland.' Met grote stappen loopt Han Wilmink door de Kruiskerk in Wezep. Hij wijst: 'Onder deze klep zitten tien inductieplaten, erboven hangt moderne afzuigapparatuur. Alle pannen, snijplanken en andere keukenspullen liggen in deze lades. Goede spullen zijn essentieel, ze zijn net zo belangrijk als de ingrediënten en het recept.'

Met de paplepel ingegoten

De goed uitgeruste keuken in de Kruiskerk is belangrijk voor hem: zijn reputatie als kookdominee was hem al vooruitgesnel bij zijn beroeping, nu vijf jaar geleden. 'De passie voor koken en lekker eten is me met de paplepel ingegoten', vertelt Wilmink. 'Mijn moeder kookte graag en ondanks dat we niet rijk waren, gingen we als gezin uit eten in dure restaurants. Daar maakte ik al op jonge leeftijd kennis met gerechten als schildpaddensoep en ganzenlever met appel. Mijn moeder stierf toen ik tien was, maar toen was de basis voor koken en eten al gelegd.'

Existentiële vragen

Religie kwam pas later in Wilminks leven. 'Mijn stiefmoeder was christelijk', zegt hij. 'Zo kwam ik met het

geloof in aanraking. Ik ging politicologie in Amsterdam studeren, waar het geloof zich verdiepte. Ik ontdekte het studentenpastoraat en volgde catechisatie in de Pauluskerk in Amstelveen. De voorganger daar kon zijn verhaal zo goed overbrengen. Ik was gewend aan een dominee die een verhaal uit een boekje afdraaide, maar hier ging het om existentiële vragen. Om kwesties waar je in het leven tegenaan kunt lopen. En over de vraag waarom je eigenlijk in God zou geloven. Hij legde verbinding tussen God en je eigen leven. Daar werd ik door gegrepen en na twee jaar politicologie stapte ik over naar theologie.'

Joodse spijswetten

Om wat bij te verdienen tijdens de studie, ging Wilmink aan de slag bij het Joods Maatschappelijk Werk. 'Als een soort veredelde alfahulp', blikt hij terug. 'Het varieerde van boodschappen doen tot diepe gesprekken over het leven. Maar ik werd ook weleens gevraagd om te koken. Daarbij moest ik dan rekening houden met de Joodse spijswetten. Ik vond dat zo bijzonder. Daar ontdekte ik dat koken en religie bij elkaar horen. In veel religies speelt samen eten een belangrijke rol. Tijdens de reformatie is dat bij ons verloren gegaan: de nadruk kwam vooral op het woord te liggen, wat ten koste ging van het zintuiglijke. Dat vind ik jammer. Als kookdominee wil ik graag laten zien dat dit juist goed samen kan gaan.'

Koken op tv

Koken werd een hobby die steeds professionelere vormen aannam: op Texel werd hij 'wijndominee' genoemd, hij zette een kookclub op in Zuidlaren en verzorgde Bijbelse tapas op een feest van een hoogleraar archeologie.

Wilmink: ‘Op een gegeven moment vroeg de NCRV me om docu-dominee te worden. In het programma Spiritus zagen mensen mij kookworkshops houden. Toen ging het hard: er kwam een kookboek, Jonnie en Thérèse Boer van de Librije schreven een voorwoord, en koken nam een steeds prominentere plek in. Inmiddels is de combinatie van koken en dominee-zijn mijn tweede natuur geworden. Soms stel ik mezelf de vraag wat ik nou eigenlijk het liefste doe. Maar het antwoord is dat ik niet kan kiezen. Het belangrijkste is dat je iets voor een ander wil betekenen en dat kan op beide manieren. Gesprekken spelen daarin een belangrijke rol. En soms doe ik dat via mijn werk op het gebied van pastoraat, maar soms ook gewoon tijdens het koken. Het is allebei waardevol.’

Oekraïne

In de Kruiskerk in Wezep wordt dan ook volop gekookt. ‘Nu doen we bijvoorbeeld veel met en voor de Oekraïners in Wezep’, legt Wilmink uit. ‘Er wonen hier zo’n driehonderd Oekraïners. Laatst hebben we met hen samen Oekraïense gerechten gemaakt en gegeten. Maar ook hebben we een keer een afhaalmaaltijd georganiseerd. Het geldt dat we daarmee ophaalden, kwam ten goede aan het Platform Oekraïne: een lokaal platform dat hulp biedt aan Oekraïners. Hiermee wilden we hen een hart onder de riem steken.’

Romeins eitje

In de loop van de tijd heeft de Wezepse gemeente met tal van bijzondere gerechten kennisgemaakt. En opvallend: ze vallen in goede aarde, hoe exotisch ze soms ook zijn. Wilmink: ‘Dadelsoep, rabarberlimonade met hibiscus en munt of een Bijbels pitabroodje vegetarische kroket: ik wil mensen graag laten proeven hoe goed de Bijbel smaakt. Soms trekken mensen weleens een wenkbrauw op en roepen ze: dat lust ik niet! Maar als we dan samen koken en proeven, gaan ze toch over die drempel en vinden ze het lekker. Ook organiseer ik weleens wat we hier noemen ‘preken met eten’. Dan eten we een hapje dat gekoppeld is aan een Bijbelverhaal. Een van mijn persoonlijke favorieten is het Romeins eitje uit het jaar nul. Ik heb het recept hiervoor zelf vertaald uit het Latijn. Het komt uit een boekje van Apicius, de kok van keizer Tiberius, een tijdgenoot van Jezus. En ook vandaag de dag is dat nog een goed recept.’

Beste gesprekken

Het samen koken en eten heeft een aanstekelijk effect op andere kerken, ziet Wilmink. ‘En dat is ook niet zo gek. Aan tafel kijk je elkaar aan, er is meer communicatie. De beste gesprekken heb ik vaak tijdens het koken. Ik zeg altijd: samen eten is belangrijk, maar samen koken evengoed.’

Column

(On)gepaste trots?

Op de achterzijde van het blad #protestant (met dat modieuze #), officieel orgaan van de Protestantse Kerk, staat een wonderlijk citaat van iemand die er ‘best trots’ op is protestants te zijn – al weet hij trouwens zelf niet waarom. Het is indertijd flink misgegaan met de naamgeving aan de nieuwe gefuseerde landelijke kerk. De woorden hervormd en gereformeerd mochten natuurlijk niet, en zo kwam het op protestants. Alsof onze identiteit uit een protest bestaat. En een protest waartegen? Tegen de Katholieke kerk natuurlijk. Je hebt katholieken... én protestanten!

Binnenin het PKN-orgaan lees ik: Aan tafel! - het nieuwe jaarthema voor onze kerk. Onder deze pakkende maar niet gepaste titel gaan we ons bezinnen op het Heilig Avondmaal. Dat gaat als volgt: Van maaltijd van de Heer naar tafel van verbinding. Tja, er kan immers veel meer met een tafel. Bijvoorbeeld: organiseren van een gemeentemaaltijd en je inzetten voor de voedselbank. Er ligt meteen al een program van actie klaar voor de avondmaalsgangers.

Steeds weer stuit ik daarop: kerkgangers, gelovigen, kerkleden zijn vooral mensen die zich inzetten voor anderen!

Maar als je moe bent, of vol verdriet, een zware last draagt, dan denk je niet aan inzet voor anderen, dan heb je de handen vol aan jezelf. Dan hoop je kracht van God te krijgen.

Ik kom nogal eens in een Katholieke kerk. Elke week is daar de Communie. Er is inkeer. Het is er stil. Want de kerkgangers ontvangen daar alleen maar. Uit Gods hand ontvangen zij vrede, verzoening, troost. Zorgvuldige eerbiedige gebaren, een diep respect voor het brood en de wijn, lichaam en bloed van Christus. Er wordt niets gevraagd, er wordt niets verwacht. Christus als een geschenk, liefde oneindig en onvoorwaardelijk.

Daar zit ik. Een diepe troost en warmte nestelen zich in mijn binnenste. En ik hoef even helemaal niks. Ik word opgetild.

Nee, ik ben niet trots dat ik protestant ben. In de belijdenis van onze kerk staan zelfs een aantal schandelijke teksten over de Communie in de Katholieke kerk. Daarvoor mochten we wel eens onze excuses aanbieden. Dan pas zou ik trots zijn.

Ale Pietersma

Allemaal aan tafel?!

Het jaarthema van de Protestantse Kerk voor het seizoen 2022-2023 is 'Aan tafel!'. Een jaar lang kunnen gemeenten aan de slag gaan met het begrip maaltijd. Dat kan spiritueel en concreet. Van bezinning op het Heilig Avondmaal, het organiseren van gemeentemaaltijden tot de inzet voor organisaties als het Eetcafé en de Voedselbank.

Hierbij komen veel diaconale thema's en gedachten naar voren als 'geef ons heden ons dagelijks brood', (ver)delen, breken, barmhartigheid, het oude 'pannetje soep' of concreet de schrijnende situatie in de Hoorn van Afrika.

Als je de nood ver weg of dichtbij om de hoek van de straat ziet, is de reactie al snel 'geen tijd te verliezen, aan de slag, actie'. Goed om eerst te kijken waar de voeding zit om in actie te komen. Dit is belangrijk, want het voorkomt moedeloosheid, uitputting of radeloosheid. Oorsprong en in actie komen, moeten in balans zijn.

Erica Meijers, docent diaconaat aan de Protestantse Theologische Universiteit zegt hierover *'Het diaconaat ontspringt aan het avondmaal, gaat er vandaan en keert er steeds weer naar terug'*. Voor haar bevindt de kern van verbinding van diaconaat en avondmaal in *'in het brood dat we breken verbinden we ons met Christus en door Hem met wie lijden in deze wereld'*. Het begin van de dienst aan en het dienen in de wereld, het tot stand brengen van verzoening, is de viering van het Heilig Avondmaal.

Een belangrijk aspect van het vieren is het samen vieren met de gemeente van Christus. Eten is geen individueel gebeuren. Alleen eten is niet 'leuk', je eet vaak minder. Een gemeente van Christus is een etende gemeenschap. De apostel Paulus geeft hierin de eerste brief aan de Korintiërs (hoofdstuk 11) wat aanwijzingen voor. In de kerkgeschiedenis is dit vaak gelezen met het oog op alleen je particuliere zieleheil en heeft het vaak onterecht angst ingeboezemd. Het vieren van het Heilig Avondmaal is

het gedenken van Jezus' lijden en sterven. Bij Zijn lijden en sterven is het niet gebleven. Door Zijn opstanding is er nieuw leven. Het is een leven van vieren en delen. We kunnen het niet voor onszelf houden, maar we mogen het uitdelen.

Paulus heeft het in de Korintiërsbrief over een maaltijd als een maaltijd van vrienden. In de tijd van Paulus hadden de rijken op de dag van de viering een vrije dag. Zij konden zich dit permitteren en zaten als eerste aan de maaltijd. De armen die zich geen vrije dag konden veroorloven en die moesten werken op die dag vonden aan het eind van de dag 'de hond in de pot'. Hier legt de apostel Paulus bij de rijken de vinger op de zere plek. De maaltijd is geen individueel gebeuren voor mensen uit de upperclass, maar het is een vriendenmaaltijd van de Heer waar in gelijkwaardigheid met elkaar wordt gedeeld en waar mensen elkaar verwachten. Zoals bij het bidden van het 'Onze Vader', bij de bede 'geef ons heden ons dagelijks brood', en bij de viering van het Avondmaal zit de arme bij ons aan tafel.

Het dienen van de naaste heeft daarin zijn begin. Het is geen eindpunt of een landingsbaan naar de uitgang, maar is het een keer op keer opnieuw beginnen om dienstbaar te zijn aan de wereld. De viering van het Heilig Avondmaal is geen vrijblijvende gebeurtenis. De gaven mogen worden gedeeld.

Ieder mens heeft gaven, wees niet te bescheiden, maar gebruik het ook niet als excuus om niet te delen. Het hoeft en kan niet altijd in geld worden uitgedrukt. Dat bewijst het gedeelte uit Handelingen 3, de genezing van de verlamde. "Maar Petrus zei: 'Geld heb ik niet, maar wat ik wel heb geef ik u: in de naam van Jezus Christus van Nazaret, sta op en loop'. Hij pakte hem bij zijn rechterhand om hem overeind te helpen."

Wim van Ree, diaconaal consulent PGZ

Nieuwe cantor-organist Lutherse Gemeente

Luuk Schuurman uit Dalfsen is per 1 juli 2022 benoemd tot cantor-organist van de Evangelisch-Lutherse Gemeente te Zwolle. Hij volgt daarmee Gea Hoven op, die deze functie ruim 20 jaar heeft vervuld. De inzegening vindt plaats tijdens een feestelijke viering op zondag 10 juli.

De 19-jarige Luuk Schuurman studeert orgel en improvisatie bij Jos van der Kooy aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag en is organist in meerdere lokale kerken. Hij werkt als docent voor orgel en piano. Als cantor-organist wordt Luuk Schuurman verantwoordelijk voor de muzikale invulling in de wekelijkse vieringen, de inzet van de cantorij en de verdere muzikale activiteiten rondom het Leefflang-orgel.

Joodse Feestweek in Zwolle: 4-11 september

In 1721 kregen de eerste Joden toestemming zich in Zwolle te vestigen. Dat heugelijke feit had de Zwolse Joodse Gemeente graag vorig jaar gevierd. Maar gelukkig is er het jaar daarna ook wat te vieren. Het is dit jaar namelijk precies driehonderd jaar geleden dat de eerste Joodse eredienst plaatsvond in Zwolle. Dit wordt gevierd door een feestweek te houden van 4 tot en met 11 september 2022.

Op 4 september openen Ingrid Petiet (voorzitter Joodse Gemeente Zwolle) en Jaap Hagedoorn (voorzitter Stichting Voortbestaan Synagoge) de week met een muzikaal omljste lezing over driehonderd jaar Joden in Zwolle. Op 5 september is er de muzikale voorstelling *De Blues van Kattenburg*, over het leven en de composities van de vermoorde Joodse componist Dick Kattenburg. Op 6 september zindert de synagoge van de Israëlische muziek en liederen van Rineke de Wit en de Sisters Vocal Group. 7 september staat in het teken van de Sefardische (van rond de Middellandse zee) muziek door Lucette van den Berg. Op 11 september is er een muzikale workshop voor kinderen, gevolgd door een concert van de Klezmer Society (voorheen de Shtetl Band). Dat is meteen de bruisende afsluiting van deze feestelijke week. Alle nadere informatie over prijzen, tijden en nog verdere invulling zal onder meer via de plaatselijke pers bekendgemaakt worden.

8 september Kloosterbioscoop

Naar een goede film kijken met de mogelijkheid er samen over na te praten: een activiteit die ook komend seizoen opnieuw wordt georganiseerd door de Oosterkerk en de Adventskerk, samen met de Dominicanenkerk en de Thomas a Kempis-parochie. Om 19.15 uur is de ontvangst (met koffie/thee) in het Dominicanenklooster, waarna om 19.30 uur de film

begint. De entree bedraagt € 7,50, inclusief consumptie. Er is geen pauze. Voor wie wil is er een nagesprek.

De eerste filmvertoning – *Atonement* (Boetekleed), een film uit 2007 naar het boek van Ian McEwan – vindt plaats op donderdag 8 september, bij mooi weer in de kloostertuin. Een jong meisje laat zich meeslepen door haar verbeelding en

geeft zo een fatale wending aan het leven van anderen, die ook haar eigen leven zal bepalen.

Wie van tevoren tickets bestelt via de website van het Dominicanenklooster (www.kloosterzwolle.nl) is verzekerd van een zitplaats.

Presentatie over pelgrimeren

Op maandag 28 september (aanvang 19.30 uur) vertelt Hans Schoorlemmer in de Oosterkerk in verhalen en beelden over zijn pelgrimsreizen naar Santiago de Compostella. Afgelopen voorjaar liep hij de camino van Sevilla naar Santiago, in 2006 die van St. Jean Pieds de Port naar Santiago. Zijn verhalen en beelden gaan over zijn pelgrimsreis, maar ook over de pelgrimsreis die ieder van ons maakt. Er is ruimte voor vragen en reacties. Opgave: raad.vent@adventskerk.nl.

Kennismaken met bibliodrama in de Oosterkerk

Voor hen die samen met anderen willen zoeken naar verdieping van geloof en leven wordt op maandag 31 oktober (aanvang 19.30 uur) een avond bibliodrama georganiseerd. In bibliodrama gaat het om drie verhalen: het Bijbelverhaal, het verhaal van je eigen geloof en twijfel en het verhaal van de ander. Bibliodrama brengt je dichterbij die drie verhalen.

Hoe gaat het in zijn werk? Er wordt een verhaal gelezen, er wordt gepraat over wat de deelnemers raakt of steekt in de tekst, er volgt een 'belevingsspel' en daarna wordt besproken wat eenieder aan dit 'spel' heeft beleefd.

Bibliodrama is geen toneelspel maar een belevingsspel. De verhalen worden ontleend aan het liturgisch rooster, de evangeliëlezing van het komend weekend. Bij voldoende belangstelling volgen meerdere avonden.

De begeleiding is in handen van Hans Schoorlemmer en Dirkjan Lagerweij. Opgave: raad.vent@adventskerk.nl. Er kunnen maximaal 15 personen deelnemen.

Bezinningsdag predikanten PGZ

Op maandag 30 mei 2022 kwamen de predikanten en een kerkelijk werker van de PGZ in klooster Nieuw Sion te Diepenveen bijeen voor de jaarlijkse bezinningsdag. Dr. Evert Jonker had de rol van dagvoorzitter en prof. dr. Mechteld Jansen gaf input in het ochtendprogramma. De dag werd gekleurd door drie momenten van stilte en gebed.

In de afgelopen twee seizoenen waren de predikanten bezig geweest met bestudering van het boek *Centrum Kerk* van Tim Keller, oprichter en voorganger van een

grote gemeente in het centrum van New York. Het boek reikt veel aan om de verbinding tussen kerk en stad te doordenken. Mechteld Jansen schreef een gedegen reflectie op enkele hoofdstukken. In de ochtend prikkelde zij met de stelling dat Zwolle het Koninkrijk is. De toekomst ziet er volgens de website van de gemeente Zwolle immers rooskleurig uit. Wat hebben kerkelijke voorgangers dan nog te vertellen aan de bewoners van de stad? Haar inleiding sloot zij af met een oefening om beeldend en getuigend te spreken over God.

Een smaakvolle kloosterlunch versterkte de inwendige mens, waarna Evert Jonker in de middag de groep meenam in een methode van Bijbelmeditatie waarin verbinding centraal staat. Het leverde onverwachte perspectieven op die bij traditionele methodes van preekvoorbereiding verborgen blijven. Met een hapje en een drankje in de tuin van het klooster kwam een verrijkende dag op een inspirerende plek ten einde.

Ds. Gerlof van Rheenen

Vlnr: Evert Jonker, Gerlof van Rheenen, Jeroen Knol, Nelleke Eygenraam, Iemke Epema, Hans Tissink, Hélène Evers, Gert-Jan Codée, Cor Baljeu

Ouderenmiddagen Jeruzalemkerk

Op 26 september, 31 oktober, 28 november en 19 december 2022 worden er weer oudermiddagen georganiseerd in het zalencentrum van de Jeruzalemkerk. In het kort zien de middagen er als volgt uit: start om 14.30 uur met koffie/thee, voor de pauze worden enkele geestelijke liederen gezongen, wordt er gebeden en verzorgt de predikant, pastoraal werker of iemand van de leiding een meditatie. Na de pauze is het heel gevarieerd: dia's, een lezing, spel, verhaal, voordracht of iets creatiefs. Om 16.30 uur is de afsluiting. De precieze invulling van de middagen wordt later bekend gemaakt.

Trouwe bezoekers, maar ook nieuwe gasten zijn van harte welkom. U hoeft hiervoor geen lid van de Jeruzalemkerkgemeente te zijn. Wie meer informatie wilt ontvangen, kan contact opnemen met Alie Snoeijer (tel. 038-4210200) of Janny Kragt (038-4223171).

Voor het bestrijden van de onkosten wordt middels een collecte in de pauze een vrijwillige bijdrage gevraagd.

Alles andersom! bij de Vakantie Bijbel Club

De Vakantie Bijbel Club komt er weer aan: op dinsdag 19, woensdag 20 en donderdag 21 juli zijn alle kinderen uit groep 1 tot en met 8 weer welkom in de Stinskerk. Rond het thema 'Alles andersom' zien we Jezus opgroeien van baby tot tiener en volwassene.

De laatste VBK is alweer een tijdje geleden – dus ook als je de VBK nog niet kent: kom gewoon eens kijken. Er is weer van alles te doen in de ochtend: lachen, zingen, verhalen, knutselen, spelletjes ... De tieners van groep 7 en 8 hebben hun eigen programma in hun eigen zaal. Misschien is er voor de hen 's middags ook nog iets te doen bij Youth for Christ.

Om 9.45 uur is de kerk open en van 10.00 tot 12.00 uur is er een programma. Mochten er veranderingen nodig zijn vanwege corona dan zie je die op de posters rond het Petuniaplein.

Ook 'grote mensen' (12+, interkerkelijk) die een keer willen meehelpen, zijn van harte welkom.

Meer informatie via vbkwestenholte@gmail.com of bel met Lucie van 't Slot: 038-2000143 of 06-15537085.

Vredesweek 2022

De landelijke Vredesweek is dit jaar van 17 tot en met 25 september. Het programma in Zwolle is te vinden op www.vredesplatformzwolle.nl.

Hieronder staat een compact overzicht:

- zaterdag 17 september: Meditatieve aandacht voor Vrede, Rode Torenplein en Walk of Peace (vertrek bij de Enk in Assendorp)
- zondag 18 september: Vredesdiensten in Adventskerk en O.L.V. Basiliek
- dinsdag 20 september: Klets en Koek in de Ichtuskerk voor Oekraïense vluchtelingen en Run4Peace
- woensdag 21 september: Klets en Koek (voor mannen) in Plantagekerk
- donderdag 22 september: Klets en Koek (voor vrouwen) bij Stichting Focus, Begraafplaatsenpad, Bijeenkomst Humanistisch Verbond met Lisa Weeda en film Oosterkerk (zie onder)
- vrijdag 23 september: Vredeszingen in de Dominicanenkerk
- zondag 25 september: Vredesviering in Academiehuis de Grote Kerk.

Filmavond in de Oosterkerk

In het kader van de Vredesweek wordt op donderdag 22 september om 20.00 uur in de Oosterkerk de film *This Is Exile: Diaries of Child Refugees* vertoond. Het is een documentaire uit 2015, die een klein uur duurt. Emmy Award-winnaar Mani Yassir Benchelah filmde gedurende een jaar het dagelijks leven van Syrische kinderen in Libanese vluchtelingenkampen, die in hun eigen woorden vertellen hoe zij omgaan met verlies, ontberingen en gebroken dromen. Dit is wat oorlog teweeg brengt. Na afloop van de film is er onder leiding van ds. Iemke Epema een nagesprek. De toegang is vrij en vooraf aanmelden is niet nodig, het is een film over en voor verschillende generaties.

Restauratie Schnitger-orgel van start!

Wist u dat het orgel in de Grote Kerk 150 jaar lang het grootste orgel van Nederland is geweest? En dat het nu nog het grootste bewaard gebleven barokorgel ter wereld is, ontworpen door één van de beroemdste orgelbouwers aller tijden, Arp ScŽitger (1648-1719)? Zwolle weet het nauwelijks, maar heeft echt wat bijzonders in huis! Veel lezers van Gaandeweg zijn betrokken bij de Grote Kerk in onze stad en wij brengen u graag op de hoogte van de restauratie van dit wereldberoemde orgel.

Na ruim tien jaar van voorbereidingen werd op 26 april 2022 het startsein gegeven door de 91-jarige mevrouw ScŽitger, nazaat van Arp ScŽitger (zie foto). Zij verrichtte de starthandeling door een groot doek te onthullen, met daarop de afbeelding van het orgel in de nieuwe – of zo u wilt, juist weer de oude – kleurstelling. Eén ding is zeker: de aanblik gaat totaal veranderen!

Ook de klank herkent u straks nauwelijks meer. Door ingrepen in het verleden heeft het orgel een klankuitstraling gekregen die snel ‘wollig’ werd in de grote ruimte. Na jaren van onderzoek is een goed beeld ontstaan van wat er met het orgel sinds 1721 is gebeurd. In combinatie met nog bewaard gebleven materiaal uit 1721, wordt het mogelijk om het orgel weer

in relatief oorspronkelijke staat terug te brengen.

De restauratie kent drie fasen. Dit jaar staat de reconstructie van de kleurige buitenkant centraal en wordt het beeldhouw- en snijwerk van de beroemde Jurriaan Westerman hersteld. Eind 2022 ziet het orgel er weer als nieuw uit, maar klinkt er nog niets. In 2023-2024 volgt het complete binnenwerk met onder andere de oude orgelpijpen uit 1721 en wordt toegevoerd naar een bespeelbaar Rugwerk. Ten slotte volgt in 2025 de rest van het orgel, waarna het hopelijk begin 2026 weer ‘als vanouds’ kan klinken en ook weer kan bijdragen aan het gaande houden van de lofzang in Academiehuis Grote Kerk.

Iedereen kan de restauratie financieel steunen door giften of bijvoorbeeld orgelpijpen te adopteren via de Stichting ScŽitgerorgel Zwolle (culturele ANBI). Dit kan al vanaf € 25 per pijp. U krijgt als ‘bewijs’ een certificaat waarin is vastgelegd welke pijp(en) u heeft geadopteerd. Zie daarvoor – ook voor meer informatie – de website www.scŽitgerorgelzwolle.nl. De komende jaren worden verschillende activiteiten georganiseerd om zoveel mogelijk mensen te betrekken bij dit bijzondere 300+-jarige instrument. Naast wekelijkse marktconcerten op de zaterdag

Wilbert Potjes (voorzitter Stichting ScŽitgerorgel Zwolle) met mevrouw Nel ScŽitger
foto: Gerard van der Sluijs

staat een muziekfestival in het weekend van 1 en 2 oktober op het programma. Muziek met Toon Hagen, Ton Koopman, Hannes Minnaar, Holland Baroque, Amsterdam Baroque Orchestra, wandelconcerten en meer!

Gerrit Bril, Secretaris Stichting ScŽitgerorgel Zwolle

Koffie-inloopochtenden Open Kring

Elke vrijdagmorgen van 10 tot 12 uur is de Open Kring open. Voor ontmoetingen, afleiding of een praatje. Een groep vrijwilligers staat voor u klaar om u te ontvangen. Het is gratis toegankelijk en bedoeld voor jong en oud, mannen en vrouwen. Kerkelijk betrokken of niet. Iedereen is welkom.

Wat in 2019 begon als een zoeken – hoe gaan we dit doen? zijn er vrijwilligers? wat kan/mag er allemaal? – heeft nu een vast moment opgeleverd waarin de Open Kring open is. Voor sommigen een baken, als enige uitje van de week, voor anderen ook een mogelijkheid om even wat activiteiten in de kerk te doen. Of stil in de kerk te zijn ... even niets.

De koffie-inloop is in de hal van de Open Kring, die is ook heel toegankelijk voor rollators en scootmobielen. De Open Kring bevindt zich aan de Hofstedestraat 1, vlakbij het Zonnehuis in Stadshagen. Contactpersoon voor deze ochtenden is Hans van Eerbeek, tel. 038-40202809, j.van.eerbeek@hccnet.nl.

Bij de foto's

De foto's op de voorkant, pagina 3 tot en met 5, 8, 12 en 19 zijn gemaakt door Tineke Vlaming. Op de voorkant ziet u brood met een (eetbare) boodschap, zoals Tineke dit kocht bij een molen. De foto bij de meditatie van ds. Marijn Rohaan toont een glasraam van Marc

Chagall in de Kathedraal van Reims. Hierop is Abraham met de drie engelen in Mamre afgebeeld. Bij het Bijbelverhaal op pagina 4 is een venster in de kerk van Munchhausen te zien. Het avondmaalsgerei dat is afgebeeld bij het artikel over de viering van het Heilig

Avondmaal in verschillende gemeentes, is dat van de Kerk in Windesheim. De foto op pagina 12 werd gemaakt in de buurtboomgaard van Windesheim. Die van pagina 19 maakte Tineke onderweg naar Reims.

foto: Hans van Eerbeek

“Elke zondag geïnspireerd de nieuwe week in”

De Protestantse Gemeente Zwolle telt diverse wijkgemeenten en een kleurrijk gezelschap aan gemeenteleden. In de rubriek Kerklid in beeld ontmoet Theo Brand een aantal van hen. De vierde ontmoeting is met Niels Buitenhuis (1982) uit de Open Kring. “Geloof is minder vanzelfsprekend dan vroeger. Juist de kerk biedt een plek om het geloof samen met anderen te beleven en vorm te geven.”

Niels is al jaren actief in de Open Kring. Met zijn vrouw Marieke en hun twee jongens van 10 en 8 jaar zijn ze vaak in deze wijkkerk in Stadshagen te vinden. Jarenlang was hij één van de kosteren. De laatste jaren houdt hij zich bezig met de livestream-uitzendingen van de kerkdiensten en sinds kort ook met de bediening van de beamer.

“Je ziet op dit vlak in de kerk een nieuwe behoefte ontstaan en het is ontzettend leuk om hierin een rol te spelen. Binnen de Open Kring gaan we steeds meer met de beamer werken. Hier bestond eerst wat koudwatervrees voor, maar tijdens themadiensten doen we het inmiddels en dat breidt zich nu uit.”

Zoektocht

Tijdens de coronacrisis begin 2020 konden mensen plotseling niet meer naar de kerk op zondagochtend en werd de gemeenschap van de Open Kring in tecŽisch opzicht in het diepe gegoooid. “Met een smartphone op een statief streamden we vanuit Facebook. Dat was in het begin echt improviseren. Zo konden de mensen thuis toch via hun scherm de diensten volgen. Inmiddels staat er een goede tecŽische basis met twee inzoombare camera’s. Zo bood de coronacrisis nieuwe kansen voor de Open Kring. We zijn nu veel meer digitaal minded.”

In het dagelijks leven is Niels freelance IT-consultant, werk dat hij met veel plezier doet. Zijn tecŽische kennis komt van pas in de kerk.

Hij groeide op in Apeldoorn en ging daar naar een “wat strakke” gemeente binnen de Protestantse Kerk. Steeds vaker vroeg hij zich af waar het in het geloof uiteindelijk om draait. Zijn oudere broer, die nu evangelist is in Paraguay, ging hem voor in die zoektocht. “Maar zelf ben ik wat minder uitbundig in mijn

geloofsbeleving. Zo gaat ieder zijn eigen weg en zoekt een plek. Het draait voor mij om God en Jezus. De rest is bijzaak.”

Nieuwe start

Dat Niels en Marieke in Stadshagen terecht kwamen heeft een praktische reden. Zij kwam uit Drachten met een andere kerkelijke achtergrond en hij dus uit Apeldoorn. “Zwolle bleek een prachtige stad om samen een nieuwe start te maken. Kerkelijk stond het bij ons eerst wat op een lager pitje. Tegelijk zijn we wel bewust om ons heen gaan kijken. Tijdens een kennismakingsavond in de Open Kring klikte het meteen met dominee Nelleke Beimers en voordat ik het wist zat ik in het kostersteam.”

*“Het draait voor mij om God en Jezus.
De rest is bijzaak”*

De kerk is voor Niels een gemeenschap van mensen en een plek om het geloof te beleven. “Christelijk geloof is minder vanzelfsprekend dan vroeger. Juist de kerk biedt een plek om het geloof te beleven en samen vorm te geven. In praatgroepen deel je ervaringen en leer je mensen beter kennen. Als je wat meer van elkaar weet, leef je ook makkelijker met elkaar mee. Dat is het mooie van de kerk.”

Niels vertelt dat hij het ook met de huidige wijkpredikant dominee Cor Baljeu goed kan vinden. “Hij is niet de voorganger die op een voetstuk staat, maar een open persoon met wie ik goede gesprekken voer.”

Tel je zegeningen

De kracht van de Open Kring noemt hij de openheid die er is. “Maar dat kan ook een zwakte zijn. Je hoeft ook weer niet met alle winden mee te waaien, vind ik. En daar vind ik soms wat van. Maar het belangrijkste is dat ik op zondag met anderen iets van het geloof kan beleven en gedragen en geïnspireerd de nieuwe week in kan. Dat helpt. Tel je zegeningen in goede tijden, maar ook als er een periode is waarin het wat minder gaat of waarin er verdriet is.”

Protestantse Gemeente Zwolle

Ook in het tweede coronajaar werkten veel gemeenteleden van de Protestantse Gemeente Zwolle (PGZ) mee aan de Actie Kerkbalans 2022. Wellicht was u één van die vrijwilligers, dank daarvoor! De actie in onze wijkgemeenten samen leverde tot begin mei een toegezegd bedrag op van € 1.118.453.

Belangrijkste bron van inkomsten

Omdat de Actie Kerkbalans voor de wijkgemeenten de belangrijkste bron van inkomsten is, hebben we vorig jaar beloofd in 2022 een verbetering te maken in de communicatie. We willen onze leden beter laten zien wat de waarde van de kerk voor eenieder is. Maar óók vertellen dat het bijzondere werk in en door de kerk geld kost. We hopen met verbeterde communicatie meer leden van onze kerken aan te spreken en de financiële effecten van vergrijzing en veranderde kerkgang op te vangen.

Voor de uitvoering van de Actie Kerkbalans 2022 is de Projectgroep Geldwerving 2.0 medio vorig jaar begonnen met de voorbereidingen. Ze vergaderden over de vorm van de actie – natuurlijk online – en schreven teksten voor de brieven. Na de landelijke start op zaterdag 15 januari, begon de Actie Kerkbalans in Zwolle.

Op zondag 16 januari is er in de (online) kerkdiensten aandacht gevraagd voor Actie Kerkbalans. In de week daarna zijn in Zwolle de e-mails en de brieven verspreid

met de uitnodiging om bij te dragen. Opnieuw hebben weer meer gemeenteleden online hun toezegging gedaan. Hierdoor maakt de PGZ minder kosten, waardoor er dus indirect een hogere opbrengst is. **Is uw mailadres nog niet bekend bij het Kerkelijk Bureau? U kunt dit sturen naar: administratie@pknzwolle.nl.**

Dankbaar en trots

En nu is de uitslag (bijna) bekend! Met als peildatum 2 mei 2022 is € 1.118.453 toegezegd als vrijwillige bijdrage voor de Actie Kerkbalans. Positief is dat de gemiddelde toegezegde bijdrage hoger is dan die in 2021, maar het aantal toezeggingen daalde substantieel waardoor we met de huidige toezeggingen nog € 100.000 achterlopen op de eindstand 2021. De Projectgroep Geldwerving 2.0 heeft nog acties in de planning en hoopt het bedrag van 2021, zijnde € 1.218.230, te evenaren.

We zijn dankbaar voor al die gemeenteleden die nu én al jarenlang een deel van hun inkomen aan de kerk geven. Voor al die gemeenteleden die enveloppen bezorgen en weer ophalen. We zijn heel trots op de medewerkers van het Kerkelijk Bureau die ook dit jaar al het werk rondom de papieren en digitale brieven en formulieren in goede banen hebben geleid.

Kerkrentmeesters van de Protestantse Gemeente Zwolle

Van harte aanbevolen: de Solidariteitskas

‘Gemeenten helpen elkaar’ is de gedachte van de Solidariteitskas. Ook onze wijkgemeenten dragen bij aan deze Solidariteitskas en kunnen hier als het nodig is een beroep op doen. Wij moedigen alle gevers aan om in juni te geven voor de Solidariteitskas van hun eigen wijkgemeente. Heel graag maken wij aan het eind van dit jaar een goede opbrengst voor 2022 bekend. Mogen wij rekenen op uw solidariteit?

Betaalt u 36 cent voor iedere collecte aan kosten?

Wel als u via de app Apostel of de website van SKG aan elke collecte via iDeal betaalt! Dan worden namelijk kosten berekend van 36 cent per gift! Als u bijvoorbeeld voor de kerk 50 cent overmaakt dan blijft daar maar 14 cent van over. Het scheelt al als u alle collectes invult en het totaalbedrag aan het eind in een keer betaalt, dan betaalt u ook maar een keer 36 cent aan kosten.

Nog voordeliger en erg gemakkelijk is het om een account met een betaaltegoed aan te maken. Een soort digitale portemonnee. Die vult u een keer met een groter bedrag, u betaalt daarvoor 36 cent en vervolgens betaalt u iedere week elke collecte vanuit dat tegoed zonder verdere kosten. Is uw tegoed op, dan vult u het weer aan. Voor hulp kunt u terecht bij uw wijkkerkrentmeesters.

Michaëlsvieringen deze zomer

Elke zondag scholen we samen in het Huis dat gewijd is aan Michaël, de schutspatroon van onze stad, die dat trouwens ook is van Kiev... Met enige regelmaat klinkt het lied *'Samengekomen hier aan het plein om vrienden te vinden en recht te ontmoeten, om geestdrift en stilte en vreemden te groeten, samengekomen hier aan het plein ...'*

Vanwege restauratiewerkzaamheden, in het bijzonder steigerombouw, is het helaas niet mogelijk om alle zondagen in juli en augustus samen te komen. Op de zondagen 17, 24, 31 juli en 7 augustus is 'de tent van samenkomst' dicht. Minder zomervespers dus en daarmee, helaas, ook minder voorgangers uit andere kerken.

Vanaf Pasen lezen we uit het boek De Handelingen der Apostelen. Dit boek vol spannende ontmoetingen tussen mensen van 'De Weg' – zoals de eerste christenen wel werden genoemd – en 'de wereld', levert zoveel boeiende stof op dat wij ervoor hebben gekozen dit boek uit te lezen. Dus tot en met de laatste zondag in augustus lezen we over de handelingen van de Geest, die mensen tot op de dag van vandaag drijft. Willem Barnard zegt over de Geest: 'Want hij zal bij ons komen, hij laat ons niet verweesd, hij maakt het altijd zomer en altijd pinksterfeest.' De laatste zomervesper – 28 augustus – is tegelijk een 'regenboogviering'.

De vieringen beginnen steeds om 19.00 uur. In september vervolgen we onze ooit begonnen lezingencyclus uit de Psalmen. Op 18 september beginnen we weer om 17.00 uur.

Werkgroep Vieringen Academiehuis Grote Kerk

Overzicht Vieringen Academiehuis Grote Kerk

3 juli	19.00 uur		ds. Evert Jonker
10 juli	19.00 uur	zomervesper	Anneke van der Velde
<i>Geen vieringen op 17, 24, 31 juli en 7 augustus</i>			
14 augustus	19.00 uur	zomervesper	ds. Henk Mijnders
21 augustus	19.00 uur	zomervesper	ds. Ad Geerling
28 augustus	19.00 uur	zomervesper/regenboogviering	ds. Cor Baljeu
4 september	19.00 uur	Michaëlsviering	
11 september	19.00 uur	vesper	

<p>Adventskerk Talmaplein 2 Zwolle-Zuid 038-4651360 ds. N.A. Eygenraam ds. J.T. Tissink dhr. D.J. Steenbergen scriba@adventskerk.nl</p> <p>www.adventskerk.nl</p>	<p>Grote Kerk Grote Markt 18 Zwolle-Centrum 038-4212512 tel. contactpersoon: 038-4542999</p> <p>www.michaelsvieringen.nl/vieringen</p>	<p>Jeruzalemkerk Windesheimstraat 1 Zwolle-Assendorp 038-4212443 06-19440859 tel. scriba: 0572-393454</p> <p>jeruzalemkerk.pknzwolle.nl</p>	<p>Oosterkerk Bagijnesingel 17 Zwolle-Centrum 038-4535064 06-33205179 ds. I.P. Epema tel. scriba: 038-4531674</p> <p>www.oosterkerk.nl</p>
--	---	--	--

zondag 10 juli	10.00 uur ds. N.A. Eygenraam	19.00 uur ds. A. van der Velde Zomervesper	9.30 uur ds. B. van Vreeswijk, Hattem 19.00 uur ds. G.J. Codée	10.00 uur ds. I.P. Epema Afscheid groep 8
zondag 17 juli	9.30 uur ds. N.A. Eygenraam Gezamenlijk met Oosterkerk Schrift en Tafel	Geen viering wegens renovatie	9.30 uur ds. G.J. Codée Start Sunrise 19.00 uur ds. G.J. Codée	9.30 uur Gezamenlijk met en in Adventskerk
zondag 24 juli	10.00 uur Gezamenlijk met en in Oosterkerk	Geen viering wegens renovatie	9.30 uur ds. G.J. Codée Afsluiting Sunrise 19.00 uur Prop. J.W. Bassie, Groningen	10.00 uur ds. J. Jonkmans, Zwolle Gezamenlijk met Adventskerk
zondag 31 juli	9.30 uur ds. N.A. Eygenraam Gezamenlijk met Oosterkerk	Geen viering wegens renovatie	9.30 uur ds. B. de Leede, Amersfoort 19.00 uur ds. J. Harteman, Kampen	9.30 uur Gezamenlijk met en in Adventskerk
zondag 7 augustus	10.00 uur Gezamenlijk met en in Oosterkerk	Geen viering wegens renovatie	9.30 uur ds. S. van den Berg, Amersfoort IZB 19.00 uur ds. H. de Jong, Kampen	10.00 uur dhr. D.J. Steenbergen Gezamenlijk met Adventskerk
zondag 14 augustus	9.30 uur ds. N.A. Eygenraam Gezamenlijk met Oosterkerk	19.00 uur ds. H.C. Mijnders Zomervesper	9.30 uur ds. G. de Fijter, Kampen 19.00 uur prop. J. Admiraal, Rouveen	9.30 uur Gezamenlijk met en in Adventskerk
zondag 21 augustus	10.00 uur Gezamenlijk met en in Oosterkerk	19.00 uur ds. A. Geerling Zomervesper	9.30 uur ds. G.J. Codée 19.00 uur ds. I. Pauw, Wezep	10.00 uur dhr. D.J. Steenbergen Gezamenlijk met Adventskerk
zondag 28 augustus	9.30 uur ds. I.P. Epema Gezamenlijk met Oosterkerk	19.00 uur ds. C. Baljeu Zomervesper	9.30 uur ds. G.J. Codée 19.00 uur ds. M. Visser, Wezep	9.30 uur Gezamenlijk met en in Adventskerk
zondag 4 september	9.30 uur dhr. D.J. Steenbergen Gezinszondag	19.00 uur Michaëlsviering	9.30 uur ds. J.W. van Bart, Harderwijk 19.00 uur ds. A. Mensink, Elburg	10.00 uur ds. I.P. Epema
zondag 11 september	9.30 uur ds. N.A. Eygenraam Startzondag	19.00 uur Vesper	9.30 uur ds. G.J. Codée Opening winterwerk 19.00 uur ds. F.J.K. van Santen, Leusden	10.00 uur ds. I.P. Epema Startzondag

Mededelingen bij de kerkdiensten

- De kerkdiensten in dit overzicht zijn vermeld voor zover bekend op 21 juni 2022.
- Kijk voor het meest actuele overzicht op de sites van de kerken (zie bovenaan de kolom).

Open Kring
Hofstedestraat 1
Zwolle-Stadshagen
038-4204558
ds. C. Baljeu
tel. scriba: 038-4578345

Sionskerk
Glanerbeek 10
Zwolle-Noord/Berkum
038-4537075
06-19786041
mr. dr. H. Evers
ds. ir. R. van Putten
tel. scriba: 038-4227212

Stinskerk
Westenholterweg 19
Zwolle-Westenholte
038-4212614
06-45135706
ds. G.C. van Rheenen
tel. contactpersoon:
06-45283862

Eglise Wallonne
Waalse Kerk
Schoutenstraat 4
8011 NX Zwolle
ds. R. Roukema
038-4533557
tel. secrétaire
06-40063459

www.openkring.nl

www.sionskerkzwolle.nl

www.stinskerk.nl

www.waalsekerkzwolle.nl

9.30 uur ds. C. Baljeu Van groep 8 naar brugklas mmv Brandnew	10.00 uur ds. J.C. Oosterwijk	9.30 uur ds. T. Dankers, Dalfsen	10.30 uur pasteur I. de Jonge	zondag 10 juli
9.30 uur mw. J.B. Brouwer-Huisman, Deventer Gezamenlijk met Stinskerk	10.00 uur ds. H. Evers	9.30 uur Gezamenlijk met en in Open Kring		zondag 17 juli
9.30 uur Gezamenlijk met en in Stinskerk	10.00 uur ds. B. Aalbers, Zwolle	9.30 uur ds. C. Baljeu Gezamenlijk met Open Kring		zondag 24 juli
9.30 uur mw. A.J. Hofman, Kampen Gezamenlijk met Stinskerk	10.00 uur ds. M. Hukubun, Zwolle	9.30 uur Gezamenlijk met en in Open Kring		zondag 31 juli
9.30 uur Gezamenlijk met en in Stinskerk	10.00 uur ds. G. Lubbersen, Zwolle	9.30 uur dhr. G. van Vulpen, Zwolle Gezamenlijk met Open Kring		zondag 7 augustus
9.30 uur ds. G.C. van Rheenen Gezamenlijk met Stinskerk	10.00 uur ds. G.H. Labooy, IJsselmuiden	9.30 uur Gezamenlijk met en in Open Kring		zondag 14 augustus
9.30 uur Gezamenlijk met en in Stinskerk	10.00 uur ds. B. Aalbers, Zwolle	9.30 uur ds. A. Oosterwijk, Wezep Gezamenlijk met Open Kring		zondag 21 augustus
9.30 uur ds. C. Baljeu	10.00 uur ds. R. van Putten	9.30 uur ds. B. Lammers, Veessen Heilig Avondmaal	10.30 uur pasteur R. Roukema Culte de la Rentrée	zondag 28 augustus
9.30 uur ds. J.M. Roahaan, Zwolle	10.00 uur ds. H. Evers Heilig Avondmaal	9.30 uur ds. G.C. van Rheenen Bevestigingszondag		zondag 4 september
9.30 uur Gezamenlijk met en in Stinskerk	10.00 uur ds. E. van 't Slot, Zwolle 16.00 uur ds. H. Evers Kliederkerk	9.30 uur ds. G.C. van Rheenen, ds. C. Baljeu, dhr. J. Knol Startzondag Gezamenlijk met Open Kring	10.30 uur pasteur P. Stemerding	zondag 11 september

Collectedoelen

In de PGZ-gemeenten zijn de eerste en tweede collecte altijd bestemd voor diaconie en kerk. De opbrengst van de derde collecte gaat naar de volgende doelen.

zondag 10 juli:	Onderhoud kerkgebouwen
zondag 17 juli:	Door wijkdiaconie vast te stellen doel
zondag 24 juli:	Eredienst en kerkmuziek
zondag 31 juli:	Diaconale Stichting Gevangenzorg Zwolle
zondag 7 augustus:	Onderhoud kerkgebouwen
zondag 14 augustus:	Exploitatie PGZ
zondag 21 augustus:	Extra Diaconie
zondag 28 augustus:	Onderhoud kerkgebouwen
zondag 4 september:	Diaconale Noodhulp
zondag 11 september:	Wijkkas

De Hoofdhof
Kerkweg 26
Zwolle-Berkum
ds. J. M. Rohaan
tel. scriba: 038-3377727

Lutherse Kerk
Koestraat 4
Zwolle
ds. M.E. Jonker
tel. scriba: 06-20540302

www.hoofdhof.nl

www.elkz.nl

zondag	9.30 uur	10.00 uur	ISALA	10.00 uur	overdenking via patiënten-tv
10 juli	ds. J.M. Rohaan Overstapdienst	ds. M.E. Jonker Heilig Avondmaal	REHOBOTH ZONNEHUIS	9.30 uur	drs. E. Akkerman, Hoogeveen geen dienst
17 juli	ds. J. Otten, Meppel m.m.v. pantomimespeler Jaap	ds. H.J.C. van Es	ISALA REHOBOTH THEODORAKAPEL ZONNEHUIS RIVIERENHOF	10.00 uur 9.30 uur 10.30 uur 11.30 uur 10.30 uur	voorganger nog niet bekend ds. G.L. Kruijzinga, Dalfsen ds. P. de Jong ds. P.F. de Boer dhr. B. Dingjan-Willemse
24 juli	ds. J. van Slageren, Zwolle	ds. E. Jonker	ISALA REHOBOTH ZONNEHUIS	10.00 uur 9.30 uur	overdenking via patiënten-tv ds. N.A. Eygenraam, Zwolle geen dienst
31 juli	ds. R. Vissinga	ds. N. van den Briel	ISALA REHOBOTH ZONNEHUIS RIVIERENHOF	10.00 uur 9.30 uur 11.30 uur 10.30 uur	overdenking via patiënten-tv dhr. K. Fredriks, Zwolle ds. N.A. Eygenraam, Zwolle dhr. J. Mulder, Zwolle
7 augustus	ds. P.D. Wolthaus, Zutphen	pastor M.J. Dusseldorp	ISALA REHOBOTH ZONNEHUIS	10.00 uur 9.30 uur 11.30 uur	overdenking via patiënten-tv ds. H. Dekker, Klazienaveen mw. J. Gerretzen, Zwolle
14 augustus	ds. W. Blanken, Zutphen	ds. J. Doelman	ISALA REHOBOTH ZONNEHUIS RIVIERENHOF	10.00 uur 9.30 uur 10.30 uur	overdenking via patiënten-tv ds. J. Jonkmans, Zwolle geen dienst ds. M.J. Hukubun-Rahajaan, Zwolle
21 augustus	ds. D. Gutter, Baarn	ds. R. Nieuwkoop	ISALA REHOBOTH THEODORAKAPEL ZONNEHUIS	10.00 uur 9.30 uur 10.30 uur 11.30 uur	dhr. D.J. Lagerweij, Zwolle ds. P. van Veen, Harderwijk ds. B. Zitman, Zwolle ds. G.J. Codée, Zwolle
28 augustus	ds. J.M. Rohaan Maaltijd van de Heer	ds. M.E. Jonker Heilig Avondmaal	BERKUMSTEDEN ISALA REHOBOTH ZONNEHUIS RIVIERENHOF	15.00 uur 10.00 uur 9.30 uur 10.30 uur	dhr. W. Klapwijk, Zwolle Heilig Avondmaal overdenking via patiënten-TV dhr. H. Esselink, Zwolle geen dienst dhr. B. Dingjan-Willemse
4 september	ds. N.A. Eygenraam	ds. M. Jans	ISALA REHOBOTH ZONNEHUIS	10.00 uur 9.30 uur 11.30 uur	overdenking via patiënten-tv ds. J.A.A. Geerts, Zalk ds. S. van der Lugt
11 september	ds. J.M. Rohaan Gemeentezondag	ds. M.E. Jonker Gemeentezondag, overvliegen jongeren	ISALA REHOBOTH ZONNEHUIS RIVIERENHOF	10.00 uur 9.30 uur 10.30 uur	overdenking via patiënten-tv dhr. G. van Vulpen geen dienst mw. C. Pilon

Mededelingen bij de kerkdiensten

- De kerkdiensten in dit overzicht zijn vermeld voor zover bekend op 21 juni 2022.
- Kijk voor het meest actuele overzicht op de sites van de kerken (zie bovenaan de kolom).

Mr. Bert Tol van Bureau Arbeidsrecht steunt op ruim dertig jaar ervaring als arbeidsrechtjurist.

"We geven rechtsbijstand en juridisch advies aan zzp'ers, werknemers, ondernemers en MKB-ondernemers. Acties en zaken zijn contractrecht, vaststellingsovereenkomst, ontslagprocedure en re-integratie bij ziekte. Bel ons en we plannen op korte termijn een afspraak voor u in. Onze inzet levert u zowel altijd financieel voordeel op."

Bredersstraat 91, 8023 AR Zwolle | 03181 413 50 25 | info@berttol.nl | www.berttol.nl

Ruimte nodig voor een: Bijeenkomst? Vergadering? Cursus? Bel of mail naar het onderstaande voor meer informatie! Kleine en grote zalen, ook voorzieningen geluid / beamer

Sionskerk – Glanerbeek 10, 8033 BA Zwolle; T 06 19786041 of Beheerder@sionskerkzwolle.nl

Wil jij iets betekenen voor nieuwe stadsgenoten?

Word **ParticipatieMaatje** en help Zwollenaren op weg in de Nederlandse samenleving. Als maatje sta je een deelnemer bij en loop je langere tijd samen op. Zo worden ze meer zelfredzaam en vinden ze een betere aansluiting.

Meer informatie en aanmelden:
06 - 13 25 86 17
www.voorelkaarzwolle.nl

Verhuur zaalruimte Stinskerk
Westenholterweg 19, 8042 AE Zwolle

Informatie bij kosten/beheerder:
038-4212614 / 06-45135706
koster@stinskerk.nl

0641988269

ZOekt u een SCHILDER? BREDEWOUT!

Uw professionele schilder met jarenlange ervaring in Zwolle en omgeving.

06-41988269

helpt vrijwilligers helpen waar het echt nodig is.

Present bemiddelt jaarlijks honderden groepen vrijwilligers die zich een dag (of langer) inzetten voor mensen zonder geld / netwerk / gezondheid in en rond Zwolle. Ze knappen o.a. vervuilde en verwaarloosde huishoudens op, doen spelletjes met mensen met een beperking of ze zijn een goede buur voor iemand zonder burens. Ook maken ze zomerpakketten voor wie de zomer niet zo zonnig is.

kijk voor meer info op www.presentzwolle.nl en meld je aan als vrijwilliger!

In tijden van corona zijn we onverminderd Present, maar onze giften zijn nu helaas wel teruggelopen. Als u ons wilt steunen met een gift, heel graag! Dat kan op www.presentzwolle.nl/doneren.

De Lange Slagen 27, 8131 DP Wijhe
Tel. 06-41988269 | info@schildersbedrijfbredewout.nl
www.schildersbedrijfbredewout.nl

de Bres
Inloophuis voor Zwolle

Heiligeweg 1
8011 XX Zwolle
www.debreszwolle.nl

Inloophuis de Bres is altijd op zoek naar nieuwe vrijwilligers. Wilt u meer weten over ons werk? Kom gerust langs of bel met één van onze coördinatoren of vrijwilligers. Zij vertellen u met veel plezier van alles over wat wij doen.

Particuliere verhuizingen
 Projectverhuizingen
 Nationaal en internationaal
 Verhuisdirigente
 Kunst en antiek verhuizen
 Seniorenverhuizing
 Schoonmaakservice
 Handyman
 Opslag

uw verhuizing een frisse start

038 465 65 60

Nervestraat 5 • 8013 RS Zwolle
 info@utshersevoort.nl
 www.utshersevoort.nl

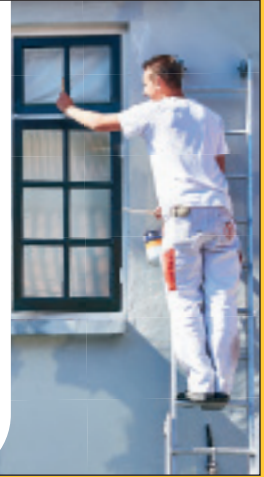
UTS HERSEVOORT
VERHUIZINGEN
ZWOLLE

 salet

Door onze
 vakmensen
 is uw woning
 klaar voor
 de toekomst

Salet verbetert vastgoed
 Paxtonstraat 25 • 8013 RP Zwolle
 038 421 62 69 info@salet.nl www.salet.nl

OPROEP

In de toekomst willen we meer digitaal gaan werken bij financiële acties. Dat scheelt veel werk en kosten met printen, couverteren en rondbrengen.

Graag zouden wij daarom uw e-mailadres ontvangen. Dit kunt u, o.v.v. naam en adres, mailen naar:
administratie@pknzwolle.nl

Alvast bedankt!

 Kuiper Loodgietersbedrijf

Onderdeel van Nooter bv technische installaties

- Dakgoten
- Dakbedekking
- Gas en water
- Riolering
- Sanitair
- Centrale Verwarming
- Ventilatie
- Diamantboren

Telefoon 038-4535121
 info@kuiper-zwolle.nl

www.kuiper-zwolle.nl

90% goed gevestigd

ARABESQUE
 UITVAARTVERZORGING

helpt u afscheid nemen

038 - 46 00 749

'uw uitvaart in goede handen
 zorgvuldig en betrokken
 rustig en stijlvol
 met aandacht voor u
 en uw wensen
 zo help ik u afscheid nemen'

Ton Lans
 uw uitvaartverzorging

arabesque-uitvaartverzorging.nl

Staatssecretarislaan 11 8015 BA Zwolle

**Voedselbank Zwolle e.o.
 bedankt kerken en leden
 van PKN Zwolle voor hun
 trouwe ondersteuning.**

VOEDSELBANK
 Zwolle e.o.

Liefde voor
 het vak,
 geïnspireerd
 door mensen

Brenda
 Koper

Overlijden melden: 038-4536320
 24 uur per dag bereikbaar
 www.meander-uitvaartbegeleiding.nl

MEANDER
 UITVAARTBEGELEIDING